

TORNFALKENS

förekomst i Sverige 1987

Thomas Karlsson & Åke Abrahamsson

Tornfalken *Falco tinnunculus* tillhör de arter, som anses ha minskat kraftigt till följd av kvicksilveranvändningen inom jordbruket under 1940- och 1950-talen (Otterlind & Lennerstedt 1964). Efter att denna hantering upphörde 1966 tycks ingen återhämtning ha skett, snarare anses arten ha minskat ytterligare, åtminstone i södra Sverige (Bylin 1975, Rodebrand 1977, Åkerman 1988). Åsikterna i denna fråga är dock inte samstämmiga. Strandvik (1977) anger att tornfalken inom ett område på västkusten inte någonsin varit vanligare än 1975-76. På skilda håll i landet har tornfalken inventerats under 1970- och 1980-talen, men endast två sammanställningar av hela landets population har tidigare gjorts (Jessen 1981, Nilsson 1981). Tornfalkspopulationen i Skaraborgs län har följts under 1980-talet.

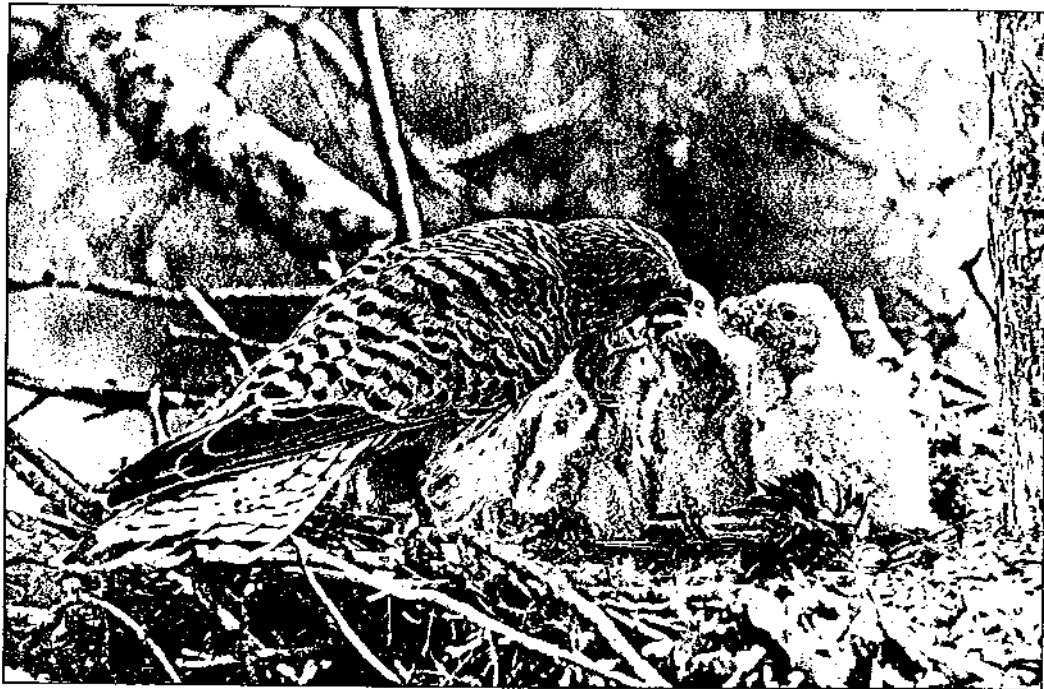
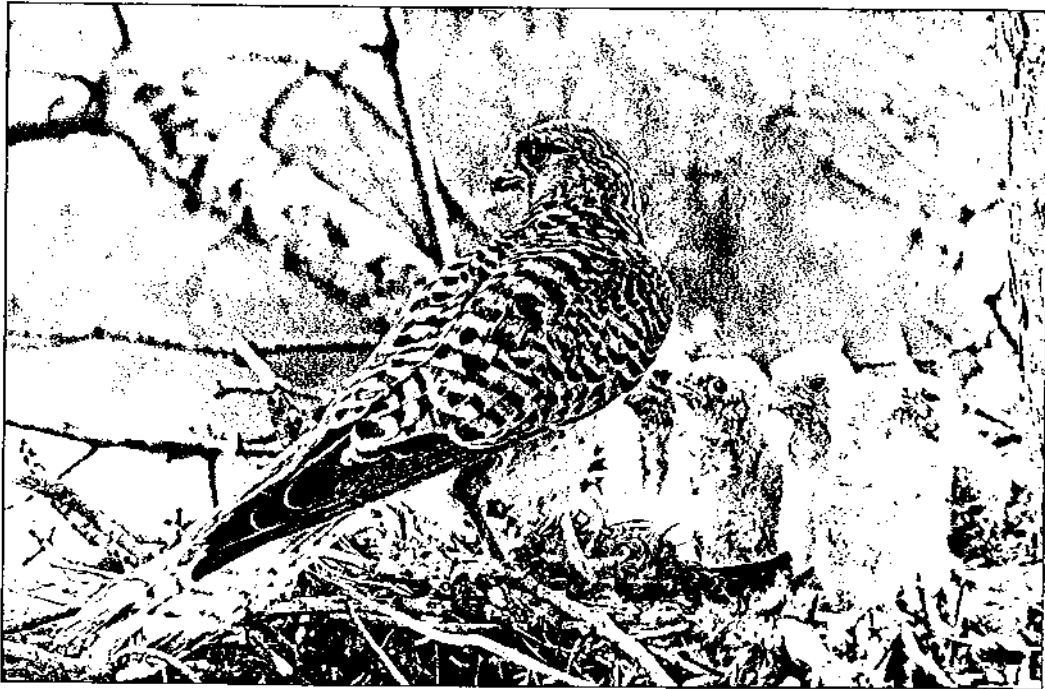
På olika håll i landet har holkar för tornfalk satts upp, något som i Danmark och Holland givit goda resultat (Cavé 1968, Bang 1986). Från Skottland föreligger uppgifter om en motsvarande ökning i beståndet med hjälp av risbon (Village 1983). Positiva resultat har också erhållits i ett provområde i södra Skaraborg. Avsikten med vår sammanställning är att få en aktuell överblick av tornfalkens förekomst i landet. Eftersom vi också bedriver häckningsstudier av tornfalk

i holk i ett område söder om Falköping, samlade vi också in uppgifter om boplatsval och häckningsbiotop.

Metodik

Insamling av uppgifter har framför allt skett via regionala ombud i de lokala rapportkommittéerna i Sveriges Ornitologiska Förening. Upprop infördes i regionala och rikstäckande fågeltidskrifter. Kontakter med andra inventeringar, fågelstationer, personer med intresse för rovfåglar m fl togs. Varje ornitologiförening i landet fick en anmodan att rapportera tornfalkar. Först och främst skulle häckningar och olika indicier kring häckningar — gärna efter mönster från Atlasinventeringen — rapporteras. Observationer under tiden 15 maj till 15 juli samlades in. Dessutom kompletterades säkra häckningar med information om häckningsmiljö och boplatsval. Med häckningsmiljö avsågs den dominerande biotopen/landskapstypen runt boplatsen. Förfrågningar om gnagartillgången i de olika regionerna gjordes. Statistiska uppgifter har hämtats från Statistisk Årsbok 1990 (SCB 1990) och Skogsstatistisk årsbok (Skogsstyrelsen 1986).

I Skaraborgs län genomfördes på samma sätt en inventering förutom att vi dessutom åkte runt i länet under tiden 15 maj till 15 juli

Tornfalkhäckning i gammalt kråkbo i tall. I södra Sveriges jordbruksbygder är detta förmodligen ett vanligt förekommande boplatsval. Foto: Jan Johansson.

am-
och

kett
om-
ing,
ran-
in-
in-
olo-
ap-
ulle
ick-
sin-
ner
in,
gar
och
den
unt
ng-
ska
ok
ok

ma
om
juli

och avspanade var sin halva av regionen. Totalt kördes cirka 500 mil. Häckningskriterierna i Svensk Fågelatlas (Svensson 1974) användes vid bedömningen av observationer.

Resultat

Rapporter inkom från samtliga län/landskap. Antalet säkra tornfalkshäckningar inklusive antalet troliga häckningar framgår nedan samt av Tabell 1. Därefter anges vår uppskattning av antalet häckande par i respektive län/landskap utom för Norrlandsdelen av landet där en närmare diskussion om beståndets storlek förs i diskussionsavsnittet.

Tabell 1. Säkra och troliga häckningar av tornfalk 1987. True and possible breeding pairs of the Kestrel in Sweden in 1987.

Område Area	Antal häckningar Number of Breedings	Troliga häckningar Probable Breedings
Skåne	44	21
Blekinge	12	1
Halland	8	4
Småland	5	7
Öland	9	3
Gotland	1	0
Östergötland	7	2
Västergötland	30	5
Dalsland	1	0
Bohuslän	24	1
Värmland	11	7
Närke	3	0
Sörmland	2	0
Uppland	6	17
Västmanland	6	1
Dalarna	54	2
Gästrikland	3	3
Hälsingland	35	4
Härjedalen	0	0
Medelpad	18	7
Ångermanland	24	2
Jämtland	14	3
Västerbotten	7	7
Norrbottnen	39	3
Lappland	1	7
TOTALT	364	104

Skåne

44 häckningar, 21 troliga häckningar. Inventeringar genomfördes i Kristianstad, Bromölla, Klippan och Perstorps kommuner. I de två förstnämnda blev resultatet 18 par vilket ger 1,27 par/km². Rapporter saknas från den sydöstra delen av landskapet liksom Kullabygden och Bjärehalvön. Utöver rapporterade häckningar kom ett 90-tal observationer in. Täckningen måste anses som god. Vi beräknar att cirka 140 par häckar i landskapet utifrån inventeringar i ovan nämnda kommuner. Tidigare bedömningar av landskapets tornfalksbestånd har gett 500 par (Svensson 1976), 200–250 (Jessen 1981) och 200 par (Andell & Nilsson 1987).

Blekinge

12 häckningar, 4 troliga häckningar. God täckning runt Karlskrona och i västra delen av landskapet. Häckningar i Karlskrona, Karlshamn och Sölvesborgs kommuner. Numera finns tornfalken endast utmed kusten med högst 20 par (C-I Carlsson muntl), Jessen (1981) anger 15–20 par.

Halland

8 häckningar, 4 troliga häckningar. Häckningarna skedde utmed kusten (T Dahlgren, L Hellman, B Kanjé och A Wirdheim i brev). Särskilt god kontroll av populationen runt Falkenberg och Varberg (T Dahlgren och B Kanjé i brev). Landskapet får anses väl täckt, troligen högst 15 par. Från atlasinventeringen framgår att få häckningar fanns i inlandet utom öster om Halmstad och Laholm (P Strandvik och T Järås i brev). I norra delen av landskapet häckade 1 par i holk; enbart runt Falkenberg fanns 25 holkar.

Småland

5 häckningar, 7 troliga. Mycket få häckningar 1987: Mönsterås (1), Alvesta (2), Väster-
vik (1), Jönköping (1) och Aneby (1). Runt Jönköping gjordes en hel del kontroller av

kända häckningslokaler, men utan resultat (E Öhman brev).

För Kalmar län (utom Öland) var rapporteringen god, men gav bara 2 häckningar, möjligen 3 (T Larsson i brev). Inventeringen av landskapet är ganska bristfällig, särskilt de inre delarna. På grund av att det inte finns så mycket öppen mark anser vi att beståndet är högst 15 par, men är dock svårbedömt. Beståndet i Kronobergs län bedömdes 1982 till högst 10 par (Ylvén 1983). Jessen (1981) anger 55—80 par i Småland.

Öland

9 häckningar, 3 troliga. Åkerman (1988) genomförde under 1986 och 1987 en undersökning av tornfalksbeståndet och fann 9 respektive 7 par, men bedömde att cirka 15 par kunde häcka. Hos samme författare beskrivs i en inventering av tre socknar en minskning från 9 par 1980 till 0 par 1984. Rodebrand (1977) fann att en minskning av det öländska tornfalksbeståndet hade skett framför allt på den södra delen av ön, men noterade trots detta 21 par 1975. För Öland anger Jessen (1981) 10—30 par.

Östergötland

7 häckningar, 5 troliga. Beståndet bedömdes till maximalt 14 par, koncentrerade runt Linköping. Arten saknades helt i slättbygden runt Tåkern. Möjligen fanns 20 par runt 1980 (H Druid i brev). Vi instämmer i att beståndet torde röra sig om cirka 15 par. Jessen anger (1981) 5—10 par.

Västergötland

30 häckningar, 5 troliga. Omfattar inte Göteborgs-området. Under inventeringsåret noterades en misstänkt häckning i Älvsborgs län, resten i Skaraborgs län. Eftersom vårt intresse för arten är väl känt bland ornitologerna i Skaraborg är benägenheten att rapportera tornfalksobservationer god. Vi körde dessutom cirka 500 mil på skaraborgska

vägar för att spana efter tornfalk, vilket gav en observation av en falk, utöver tidigare kända häckningar. Vi uppskattar således Västergötlands population 1987 till cirka 35 par. Inom Skaraborgs län finns en betydande geografisk variation. Tre fjärdedelar av häckningarna kommer från Falköpings kommun. Vid en inventering 1972 fann Abrahamsson (1974) 38 par i länet. Indikationen för häckning var dock generösare i den undersökningen. Häckningarna var också betydligt mer utspridda jämfört med dagens koncentration till främst Falköpings kommun. 1972 genomfördes 45 % av häckningarna i denna kommun. Av 30 häckningar 1987 skedde 70 % i holk. I Skaraborgs län fann vi 1987 en täthet på 0,47 par/100 km². Jessen (1981) anger 15—25 par för Skaraborgs län och 10—15 par i södra Älvsborgs län.

Dalsland

En häckning i Melleruds kommun. Normalt kanske 2—3 häckningar ytterligare (S Hult muntl). Vi anser att högst 3 par häckar i landskapet. Beståndet anges till 10—20 par av Jessen (1981).

Bohuslän

24 häckningar, 1 trolig. Enligt SOF (1978) inräknas Göteborgs kommun i Bohuslän. Av landskapets 24 kända häckningar fanns 75 % i Göteborgs kommun. Denna koncentration kan delvis bero på god tillgång till bra häckningsmiljö i form av industrimarker (Strandvik & Järås i brev). Ett mindre bestånd fanns dessutom i Göteborgs södra skärgård, och med tanke på att en motsvarande biotop är välrepresenterad i hela torde cirka 50 par vara rimligt för landskapet. Enligt Jessen (1981) fanns 50—60 par i landskapet.

Värmland

11 häckningar, 7 troliga. Landgren (1975)

fann 1973—74 mycket få häckningar, men uppskattade beståndet till 12—15 par. Förekomsten under 1973—74 liknar 1987 års inventeringsresultat med undantag av att vi inte har häckningar på hyggen i norra Värmland representerade. Vi antar att ett mindre bestånd torde finnas på hyggen i norra delen av landskapet, vilket gör att vi uppskattar beståndet till minst 25 par. Jessen (1981) anger stammen till 15—20 par, och möjligen svagt ökande.

Närke

3 häckningar. För första gången på 20 år häckning vid Kvismaren 1986 (Green 1987), något som upprepades 1987. Vi tror inte att beståndet var större än dessa 3 par. Tornfalkspopulationen anges av Jessen (1981) till 10—20 par.

Södermanland

2 häckningar. Antalet häckningar tycks under lång tid ha varit lågt eller helt uteblivit (Pettersson 1977, L Karlsson i brev). Under 1987 två häckningar i södra Stockholmstrakten, men vi anser att beståndet uppgår till 5 par. Framför allt var västra delen av landskapet mindre bra inventerat. För Södermanland utom stockholmstrakten anger Jessen (1981) 15—20 par.

Uppland

6 häckningar, 17 troliga häckningar. Koncentration av rapporterade häckningar till Uppsala och norra Storstockholm. Man kan misstänka att landskapet hyser betydligt fler tornfalkar, måhända 20—40 par (M Tjernberg och K Eriksson i brev). Att döma av rapporterade observationer torde minst 30 par häcka i landskapet. Jessen (1981) ligger här något lägre och anger 10—20 par.

Västmanland

6 häckningar, 1 trolig. Förmodligen saknas åtskilliga häckningar från hyggen där arten

anses finnas (P Widén muntl). Med hänsyn taget till detta anser vi att 25 par vore rimligt. Lindell (1977) uppskattade utifrån Atlasinventeringen antalet tornfalkspar till 50—100.

Dalarna

54 häckningar, 3 troliga häckningar. Delar av landskapet, främst Leksands och Malungs kommuner, blev välinventerade med 15 respektive 24 par. Detta ger en täthet på 1,22 respektive 0,58 par per 100 km². Översatt till hela landskapet ger detta 261 par. I de södra delarna av landskapet, med en större andel jordbruksmark, var dock tillgången på tornfalk väsentligen sämre. Inga rapporter finns från Dalafjällen. Beståndet uppskattas till cirka 150 par. Hos Jessen (1981) anges 30—40 par.

Gästrikland

3 häckningar, 3 troliga häckningar. Trots ett gott sorkår rapporterades inte mer än tre häckningar (A Ekholm muntl). Jessen (1981) uppgav 5 häckningar.

Hälsingland

35 häckningar, 4 troliga. Även här ett bra sorkår, om ej ett toppår. Stora skogsområden oinventerade (G Junevik i brev). 20—30 häckningar anges av Jessen (1981).

Härjedalen

Inga häckningar. Enstaka observationer. Bottenår för gnagare (R Nääs i brev).

Medelpad

18 häckningar, 7 troliga. Hälften av häckningarna fanns på hyggen. Enligt Jessen (1981) 4—5 par.

Ångermanland

1987 rapporterades 24 häckningar och 2 troliga. Förekomsten av tornfalk större i inlandet än utmed kusten (K Holmqvist muntl).

Sparsamt med gamla uppgifter, men Jessen (1981) anger 15–20 par.

Jämtland

14 häckningar, 3 troliga. Landskapet är dåligt täckt. Häckningar främst från trakten runt Östersund. Dåligt sorkår (S Westlund muntl). Jessen (1981) anger för Jämtland 50–100 par.

Västerbotten

7 häckningar, 7 troliga häckningar. Lokala rapportkommittén meddelade inför inventeringen att en betydande andel av beståndet

häckade på myrar och hyggen (J Elmberg i brev). Totalt rapporterades dock endast två myrhäckningar från hela Norrland. Nilsson (1981) rapporterar 20 par runt Umeå och Skellefteå. Samma år anger Jessen att 50–100 häckar i Västerbotten.

Norrbottn

39 häckningar, 3 troliga. God rapportering från Luleå-Boden-området.

Lappland

En häckning rapporterades och fyra troliga.

Tabell 2. Boplatsval hos tornfalk 1987.
Choice of breeding place for the Kestrel in 1987.

Boplats <i>Breeding place</i>	Klippa <i>Cliff</i>	Risbo <i>Sticknest</i>	Byggnad <i>Building</i>	Holk <i>Nestbox</i>	Stubbe <i>Stump</i>
% (n = 270)	4	43	13	22	18

Boplatsval

För 270 av de 375 rapporterade häckningar angavs valet av boplats (Tabell 2). Vad gäller begreppet "klippa" så inbegrep det stenbrott och naturliga klippbranter i berg. Begreppet "risbo" gällde framför allt gamla bon av kråka och skata, medan "byggnad" stod för kyrktorn, silobyggnader, ställverk och liknande höga konstruktioner.

Stubbhäckningar förekom inte söder om Dalälven.

Biotop, antal ägg och ungar

För tre fjärdedelar av de rapporterade häckningarna angavs miljön i boplatsens omedelbara närhet (Tabell 3). Med begreppet "gräsmark" avses exempelvis betesmark, strandängar och ängsmark. I begreppet "åkermark" avses odlingsmark eller annan plogvänd mark. Hyggshäckningar förekom från norra Svealand och norrut. Något enstaka undantag fanns med en häckning i Närke och en misstänkt dito Småland. I rapporte-

Tabell 3. Häckningsbiotop hos tornfalk 1987.
Habitat around 283 breeding places for the Kestrel in 1987.

Biotop <i>Habitat</i>	Gräsmark <i>Grassland</i>	Hygge <i>Cutting</i>	Ind.omr/ruderat <i>Industrial area</i>	Åker <i>Acre</i>	Myr <i>Bog</i>
%	32	26	11	30	1

ringen ingick dessutom en del uppgifter om antal ägg, boungar respektive flygga ungar (Tabell 4).

Diskussion

En inventering av en fågelart över hela landet behäftas alltid med mer eller mindre stora brister. I synnerhet blir bristerna uppenbara med arter som dessutom förekommer i många olika biotoper. Tornfalken är, trots sitt lätt igenkända ryttlande, en ganska svår-inventerad fågelart (Abrahamsson 1989).

Smågnagarförekomsten 1987

En viktig faktor, som måste tas hänsyn till, är att arten tycks variera med gnagartillgången i betydligt större omfattning i norra Sverige än i den södra delen. Den bild vi fått av gnagarsituationen 1987 antyder i grova drag att inlandet och fjälltrakterna (i varje fall de södra) tycks ha haft mycket dålig tillgång på gnagare. Från Härjedalen och Jämtland rapporteras "ett bottenår" (R Nääs i brev). Däremot förefaller gnagarsituationen ha varit betydligt bättre i kustlandskapen. "Tillgången på gnagare var mycket god, även om variationerna var stora mellan olika områden" (K Holmqvist i brev). Även från övriga kustlandskap finns rapporter som tyder på en liknande situation.

Antalet par 1987?

Södra Sverige

Frågan om hur många tornfalkar som egentligen häckar i Sverige bör ändå ställas. För

södra delen av landet, upp till och med landskapen Västmanland och Dalarna, blir den beräknade totalsumman 547 par, ett antal som vi menar ganska väl står i överensstämmelse med verkligheten. Denna ligger också inom flera områden relativt nära det faktiska inventeringsresultatet. Flera områden med god geografisk spridning och representerade vitt skilda biotoper är helt eller delvis täckta av goda inventeringar — delar av Skåne, Öland, Göteborg med tillhörande skärgård, Halland, de tidigare nämnda dalakommunerna samt Skaraborgs län. Den uppfattning som de lokala ombuden delgett oss stämmer också väl in i bilden.

Norra Sverige

Norr om ovan nämnda landskap vågar vi inte ha någon uppfattning om med enbart inventeringsresultatet som grund. Antalet rapporter relativt yta är i de flesta fall alldeles för få. Undantagen utgörs av delar av norrländska kustlandskapen, i synnerhet runt de större städerna.

J Elmberg (i brev) anser för landskapet Västerbotten att tätheten goda år är 1 par/30 km². Använder man denna beräkning för hela regionen (Norrländslänen utom fjällområdet) skulle man få 6 422 par. Detta förutsätter optimala födoförhållanden i hela området samtidigt.

Används i stället det inventerade värdet för Luleå-Boden-området (cirka 30 par inom en cirkel med 5 mils radie) fås 738 par för hela regionen. Om man i ett tredje exempel använder det inventerade resultatet från Leksands och Malungs kommuner (0,9

Tabell 4. Medeltal ägg, ungar och flygga ungar i ett antal av de tornfalkshäckningar som påträffades 1987. Mean number of eggs, nestlings and fledglings for Kestrels found in 1987.

	Ägg Egg	Boungar Nestlings	Flygga ungar Fledglings
medeltal, mean	5,25	4,24	2,95
SD	±0,94	±1,71	±1,71
n	31	45	65

I städ

par/

de sk

I se

bud f

stora

följ

de m

häck

Kurt

"Jag

I städer häckar gärna tornfalkar i gamla byggnader. Här sitter en nyligen flygg unge. Foto: Staffan Waerndt.

par/km²) fås 1 734 par. Som synes betydande skillnader.

I sammanhanget bör påpekas att flera ombud har pekat på den viktiga biotop, som de stora hyggena utgör. Bland flera förtjänar följande uttalanden att citeras: "Troligast är de många hyggen vi har är de allra bästa häckningslokalerna" (S Hamrin i brev). Kurt Holmqvist skriver från Ångermanland: "Jag jobbade med skogsplantering för 15 år

sedan och det var inte på många ställen med lite större hyggen som man inte såg en eller flera tornfalkar jaga". Medelarealen på hyggen i Norrbottens län är 11,3 ha, vilket endast överträffas av Jämtlands län med 12,9 ha. Som jämförelse kan nämnas att medelarealen från Småland, som har de största hyggena i medeltal i södra Sverige, är 2,1 ha. Hyggesarealen för norrlandslänen uppgår till 1 139 km². Från Medelpad har erhållits upp-

gifter för tätheten på hyggen om 1—2 par/km² (N Lundmark och O Hedwall i brev), vilket skulle indikera att runt 1 000 par kan finnas enbart på hyggen i Norrland.

Man kan konstatera, att det går, att komma fram till starkt varierande siffror vilka var och en kan ha fog för sig. Dock antar vi, att antalet par i Norrlandsregionen, exklusive fjällområdet inte översteg 2 500 par. Vad fjällområdet kan tänkas ha innehållit vågar vi inte ha någon uppfattning om.

För hela landet, exklusive fjällområdet, skulle populationen 1987 ha uppgått till 3 047 par.

Jämförelse med andra undersökningar

Nilsson (1981) ansåg att 3 000 par var rimligt för hela landet. Ulfstrand och Högstedt (1976) ansåg att tornfalken numera var fåtalig, men uppskattade populationen till 4 000 par. Jessen (1981) angav en populationsstorlek på 2 000 par. Det råder en viss samstämmighet i resultaten trots att vi använt oss av något olika material. Alla undersökningarna saknar konkreta värden från Norrlands inland och fjälltrakter.

Populationsförändringar

Populationsminskningar sedan 1970-talet har ägt rum åtminstone på Öland (Rodebrand 1977, Åkerman 1988), i Skåne (Nilsson 1981, Andell 1987, denna undersökning), Älvsborgs län (Jessen 1981, denna undersökning) och en likartad utveckling har noterats i Värmland (Landgren 1975, denna undersökning), Södermanland (Pettersson 1977) samt Skaraborgs län (Abrahamsson 1974, denna undersökning).

Häckningsbiotopen

Häckningsbiotopen hos tornfalk domineras av gräsmark, 69 % av häckningarna, och andelen häckningar på åkerdominerad mark utgjorde drygt 30 %. I landet som helhet utgör andelen åkermark 35 % och motsvarande siffra för betesmark 4 %.

Boplatsval

Beträffande boplatsvalet är andelen holkhäckningar hög, vilket beror på att dessa häckningar är väl kända och lätta att kontrollera.

Det är väsentligt för framtiden att få en noggrannare kontroll av beståndet i Norrland. Framför allt gäller det att få en uppfattning om beståndet i fjällvärlden såväl som Norrlands inland. För södra Sverige torde beståndsutvecklingen vara värd att följas upp bland annat p g a jordbrukets omdaning i framtiden.

Tack

Vi vill framföra vårt tack till alla som rapporterat sina observationer av tornfalk. Ett särskilt tack måste riktas till våra lokala ombud för deras insats.

Ett tack för hjälp med finansieringen måste riktas till Elis Wide fond och Alvins fond, med vars hjälp inventeringen ej hade kunnat genomföras.

LITERATUR

- Abrahamsson, Å. 1974. Tornfalkens och raphönsans utbredning i Skaraborgs län 1972. — Skaraborgsnatur 11: 59—63.
- Abrahamsson, Å. Att inventera tornfalk. — Gavia 15: 39—41.
- Andell, P & Nilsson, L. 1987. Svensk fågelatlas i Skåne. — Anser 26: 9—26.
- Bang, J. 1986. Erfaringer med opsætning af redekasser for Tårnfalk *Falco tinnunculus*. — Dansk Ornithologisk Forenings Tidsskrift 80: 23—28.
- Bylin, K. 1975. Dalarnas fåglar. Gävle.
- Cavé, A J. 1968. The Breeding of the Kestrel, *Falco tinnunculus*, in the reclaimed area Oostelijk Flevoland. — Netherlands Journal of Zoology 18: 313—407.
- Green, M. 1987. Fågelobservationer vid Kvismaren 1986. — Fåglar i Kvismaren 2: 40—51.
- Jessen, U. 1981. Tornfalken — numerär och giftstatus. — Fauna och flora 76: 13—20.

Lind

Lanc

Nilss

Pette

Otter

Rode

SCB.

Skog

Stran

Svens

Svens

Ulfst

Villag

Ylvén

Åkeri

THO

SON

Thom

Södra

541 40

Åke /

Skybe

521 92

- Lindell, L. 1977. Antalet häckande rovfåglar i Västmanland. — Västmanlands läns natur 2: 33—40.
- Landgren, T. 1975. Tornfalken i Värmland 1973 och 1974. — Värmlandsornitologen 3: 46—51.
- Nilsson, S G. 1981. De svenska rovfågelbeståndens storlek. — Vår Fågelvärld 40: 249—262.
- Pettersson, H. 1977. Fågelrapport Sörmland 1976. — Fåglar i Sörmland 10: 23—38.
- Otterlind, G & Lennerstedt, I. 1964. Den svenska fågelfaunan och biocidskadorna. — Vår Fågelvärld 23: 363—415.
- Rodebrand, S. 1977. Tornfalken på Öland 1975. — Calidris 6: 36—38.
- SCB. 1990. Statistisk årsbok för Sverige 1990. Norstedts Tryckeri. Stockholm 1989.
- Skogsstyrelsen. 1986. Skogsstatistisk årsbok 1986. Motala.
- Strandvik, P. 1977. Tornfalken i Västsverige 1975—76. — Fåglar på Västkusten 11: 15—17.
- Svensson, S. 1974. Mer om Svensk Fågelatlas. — Vår Fågelvärld 33: 99—104.
- Svensson, S. 1976. Svensk fågelatlas i Skåne 1976. — Anser 15: 271—276.
- Ulfstrand, S & Högstedt, G. 1976. Hur många fåglar häckar i Sverige? — Anser 15: 1—32.
- Village, A. 1983. The role of nest site availability and territorial behaviour in limiting the breeding density of Kestrels. — J Anim 52: 635—645.
- Ylvén, R. 1983. Tornfalken i Kronobergs län. — Milvus 3: 17—21.
- Åkerman, J. 1988. Tornfalken *Falco tinnunculus* på Öland. — Calidris 17: 59—74.

THOMAS KARLSSON och ÅKE ABRAHAMSSON är ornitologer.

Thomas Karlsson
Södra Trängallén 7 B
541 46 Skövde

Åke Abrahamsson
Skyberg, Marka
521 92 Falköping

The breeding of the Kestrel in Sweden in 1987.

The Kestrel was commonly thought to decrease during the 1950's and 1960's, at least in southern Sweden (Otterlind & Lennerstedt 1964). During 1987 the occurrence was investigated by bird-watchers throughout the country mainly between May 15 and July 15. Every observation during this period was considered. Observations of eggs, broods, nestlings and other circumstances showing a breeding was noted. The result can be seen in Table 1. The number of pairs per km² varied. In some parts of Skåne in the southernmost part of Sweden it was 1.27 pairs/100 km². In the middle of Sweden, Malung and Leksand, we found 1.22 and 0.58 pairs/100 km² respectively. On clearcuttings in the northern part of Sweden maybe 1—2 pairs/km² were breeding. From great parts of northern Sweden we didn't get any observations at all. This was probable depending on two reasons: low number of lemmings and very few birdwatchers.

The nesting place for 270 nests was sticknests, probably old crow-nests (Tab 2). In Table 3 it is shown that a combination of grassland and arable land was the most common breeding habitat. The number of eggs, nestlings and fledglings is shown in Table 4. In total, 364 breedings and 104 probable pairs were reported, but the population in Sweden was estimated to 3,047 pairs. This number do not include the Kestrels of the mountains of the northwestern parts of Sweden.

Changes in the population have probably occurred in southern Sweden (south of the boreal zone). In the northern parts of Sweden (Norrländ) population changes is a natural part of the species depending on the occurrence of lemmings. This year was poor of lemmings in great parts of the northern area.

Decrease of Kestrels was recorded in 3 southern provinces (Öland, Skåne, Älvsborgs län), and similar results as in the 1970's were recorded in 3 provinces (Värmland, Sörmland, Skaraborgs län). No population increase was found.